

Bene ryškiausias ankstyvosios Lietuvos SSR tapybos pavyzdys – Vytauto Mackevičiaus kūrinys „Partizanai“ (1946), vaizduojantis vieną iš esminių „Didžiojo tėvynės karo“ elementų – prosovietinio pasipriešinimo kovotojus. Anot sovietų dailės ideologo Prano Gudyno, naujosios lietuvių dailės klasika tapęs darbas pasižymi dramatišką nuotaiką kuriančiu koloritu ir potėpiu, vieninga kompozicija, psichologine keturių vaizduojamų figūrų ir peizažo derme¹⁸. Paveikslu turinys gana iliustratyvus – per snieguotą peizažą klamuoja ginkluoti raudonieji partizanai su žieminiiais drabužiais ir maskuote.

Vytautas Mackevičius (1911–1991)
Partizanai, 1946
Drobė, aliejus, 111 × 147
Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

Partisans, 1946
Canvas, oil, 111 × 147
Lithuanian National Museum of Art

This is perhaps one of the most prominent of early Soviet Lithuanian painting – Vytautas Mackevičius' *Partisans* (1946), depicting pro-Soviet fighters, one of the essential features of the "Great Patriotic War". According to Soviet art ideologue Pranas Gudynas, this work, which became a classic of new Lithuanian art, is notable for the dramatic mood conveyed through its brushstrokes and colour palette, a unified composition, and a psychological harmony between the four depicted figures and the surrounding landscape¹⁸. The painting's content is quite illustrative: Armed Red partisans cloaked in winter clothing and camouflage trudge through a snowy landscape.

Trys paveikslu variantai šiek tiek skiriasi. Originalu laikomas 1946 m. tapytas niūrių spalvų paveikslas. Iš Švedijos į privačią kolekciją sugrįžęs kūrinys yra žymiai ryškesnio kolorito, ant vedlio kepurės matoma raudonos nacionalinio muziejaus rinkinys po Lietuvos komunistų partijos centro komiteto pirmojo sekretoriaus Antano Sniečkaus mirties. Paveikslas iki tol kabėjo Sniečkaus šeimos namuose Vilniuje – šis faktas liudija išskirtinį sovietinės Lietuvos funkcionierių dėmesį Mackevičiaus kūrinui.

The three versions of the paintings differ slightly. The 1946 work, considered the original, was painted in sombre colours. The piece that found its way back from Sweden to a private collection has a much more vivid colour palette, and the cap worn by the lead figure bears a red star. The later author's copy was transferred to the collection of the National Museum of Lithuania after the death of Antanas Sniečkus, First Secretary of the Lithuanian Communist Party. Until then, the painting had hung in the Sniečkus family home in Vilnius, demonstrating the special attention paid to Mackevičius' work by Soviet Lithuanian functionaries.

Vytautas Mackevičius (1911–1991)
Partizanai, iki 1973
Autorinė kopija. Užrašas: „Draugui Antanui Sniečkui jubiliejaus proga. Kovos ir darbo draugai 1973 m. sausio 7 d.“
Drobė, aliejus, 86 × 112
Lietuvos nacionalinis muziejus

Partisans, pre-1973
Author's copy. Bearing the inscription: "To Comrade Antanas Sniečkus on his birthday. Comrades in arms and labour, 7 January 1973."
Canvas, oil, 86 × 112
National Museum of Lithuania

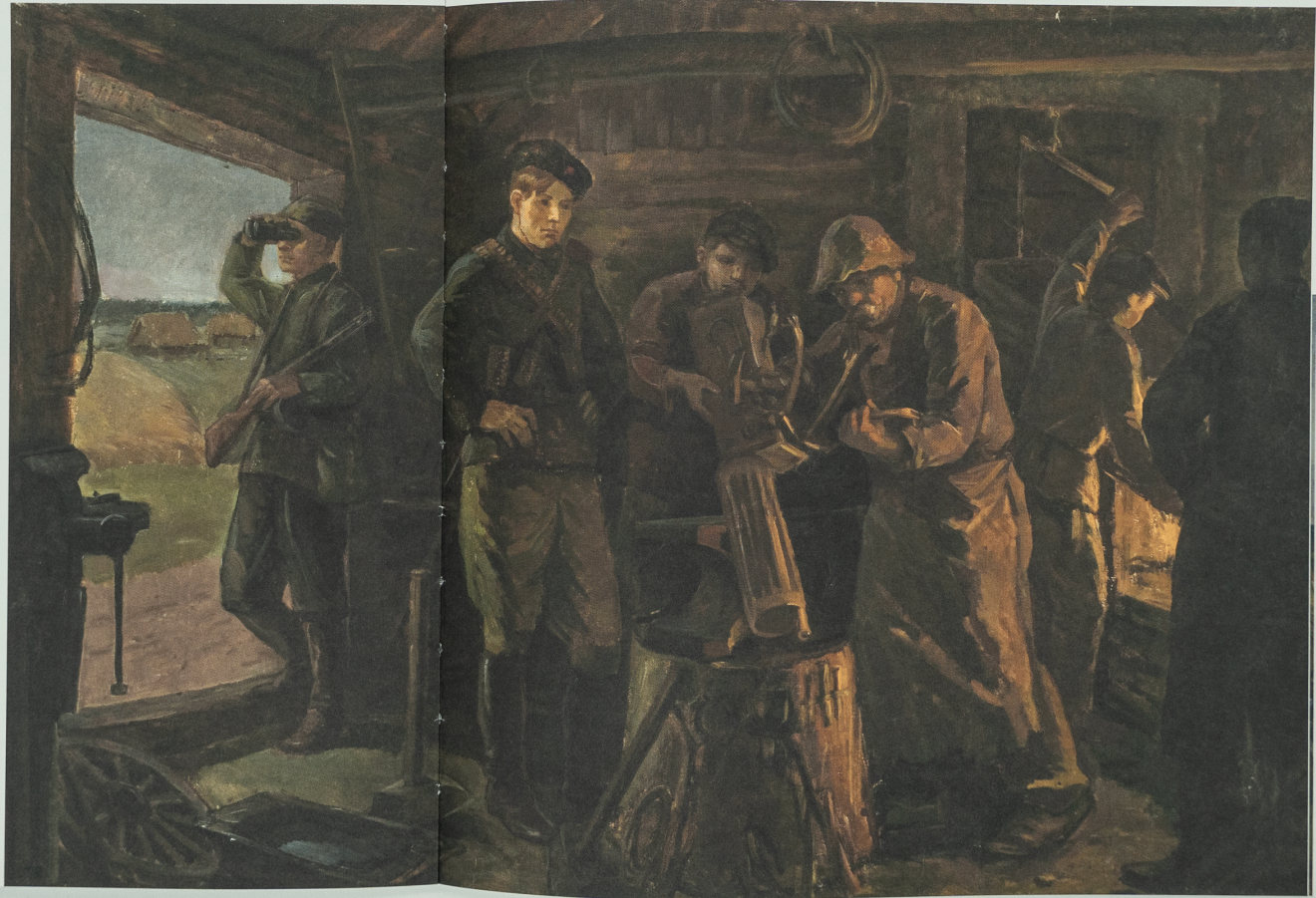

Vytautas Mackevičius (1911–1991)
Partizanai, 1946
Drobė, aliejus, 120 × 164
Privati kolekcija

Partisans, 1946
Canvas, oil, 120 × 164
Private collection

Petras Sergijevičius (1900–1984)
Partizanų kalvė, 1945
Drobė, aliejus, 99 × 150
Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

Partisan Forge, 1945
Canvas, oil, 99 × 150
Lithuanian National Museum of Art

Sovietiniame pasakojime „Didįjį tėvynės karą“ (DTK) sutapatinus su II pasauliniu karu, praktiškai eliminuotas Sąjungininkų pajėgų indėlis į pergalę prieš Ašies valstybes. Sovietinės „pergalės“ naratyvas išimtinai aukštino SSRS vaidmenį sutriuškinant Trečiąjį Reichą ir Šaltojo karo sąlygomis leido Vakarų demokratijas tapatinti su atsinaujinančia fašizmo grėsme.

Jonas Vaitys (1903–1963)
Kovos dėl Vilniaus, 1945
Drobė, aliejus, 131 × 90
Vytauto Didžiojo karo muziejus

Battles for Vilnius, 1945
Canvas, oil, 90 × 131
Vytautas the Great War Museum

By equating the GPW with World War II, the Soviet narrative essentially eliminated the role played by Allied forces in the victory over the Axis powers. The narrative of Soviet “victory” exclusively praised the USSR’s role in the destruction of the Third Reich and, during the Cold War, allowed it to equate the Western democracies with the resurgent threat of fascism.

The stories of the “liberation” of Europe, inspired by supposedly humanitarian ideals, and the Soviet “victory” in the war are among the most enduring ideological relics of the GPW. In this narrative, the USSR assumed the role of the victim, standing up to fight a just war for its own survival, while this role of a fighter for democracy and peace enabled the USSR to portray itself as a force liberating the world from fascism.

Jonas Vaitys (1903–1963)
Iš kovų dėl Vilniaus, 1947
Drobė, aliejus, 131 × 114
Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus

From the Battles for Vilnius, 1947
Canvas, oil, 131 × 114
M. K. Čiurlionis National Museum of Art